



نهیانی سیکیس له ژیانی سه‌رکرده‌کان

ئاماده‌کردنی: راویژ*



ئه‌ستیره‌ی فیلمه رووته‌کانی ئیتالیا «ئیلونا ستالیر» دبیژیت: ده‌کریت سیکیس خزمه‌تی ئاشتی له جیهان بکات. بۆیه وه‌کو ده‌سپیشخه‌رییه‌ک ئاماده‌یه، خۆی بۆ ئوسامه‌ی کوری لادن رووت بکاته‌وه و سیکیس له‌گه‌ل بکات. ئه‌و بابته‌ گالته‌ئامیزه‌ی ستالیر، ئه‌و پرسه‌مان بۆ ده‌خاته روو، ئایا سیکیس تا چه‌ند په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل سیاسه‌ت‌ه‌یه‌ و کاریگه‌رییان به‌سه‌ر یه‌کتره‌وه، تا چ راده‌یه‌که؟ داخوا سه‌رکرده و رابه‌ره‌کان چۆن مامه‌له له‌گه‌ل ئه‌و ئاره‌زووه ده‌که‌ن و چۆن ئه‌و سه‌رکرده به‌هیزانه، کۆنترۆلی خۆیان له‌ده‌ستده‌ن هه‌نبر ئه‌و چه‌زه بیسنوره‌یان؟

رۆژه‌لاتی ناوین، سیکیس نه‌ینییه‌کی پیروژ
تا ئیستاشی له‌گه‌لدا بییت، له رۆژه‌لاتی ناوه‌پراست (ئیسرائیلی لێ ده‌رچییت) ژیانی سه‌رکرده و سه‌رۆکه‌کان نه‌ینییه‌کی پیروژن و هیلی سوورن بۆ هه‌مووان، ئاشکرا بوونی ورده‌کاری نه‌ینی ژیانان ده‌چیته‌ خانه‌ی ئه‌سته‌م. هه‌رچه‌نده لێره و له‌وی به‌شه‌رمه‌وه، له کونجیکی په‌راویزخراوی رۆژنامه‌یه‌ک یا مالپه‌ریک، باس له په‌یوه‌ندی نه‌ینی وه‌زیری له‌گه‌ل سه‌کرته‌یه‌که‌ی، رابه‌ریک له‌گه‌ل مه‌عشوقه‌که‌ی، موغامه‌ره‌ی کوره به‌رپرسیک له‌گه‌ل کچه قوتابییه‌کی

له‌و چه‌ند سه‌اله‌ی دوایی کۆمه‌لیک پاله‌وانی سیاسی به‌هۆی موماره‌سه‌کردنیا بۆ ئه‌و کاره، بوونه‌ته مانشیتی راگه‌یاننده‌کان و هیندیکیان پۆسته‌کانیشیان له‌ده‌ستداوه، زه‌قتترینیان سکانداله‌که‌ی (کلینتون-مۆنیکا) و فه‌زیه‌ته‌که‌ی سه‌رۆکی ئیسرائیل بوو. ستالیر، له پرسیاڕیکی ئازانس (فۆکس نیوز) ده‌لیت «کاتی خۆی ده‌سپیشخه‌ری موماره‌سه‌کردنی سیکیس خسته به‌رده‌م سه‌رۆکی پیشووی عیراق، به‌لام ئه‌و قبوولی نه‌کرد، دلنیا گه‌ر قبوولی بکرایه، خۆی و عیراق تووشی ئه‌و درده‌سه‌رییه نه‌ده‌هاتن».



ریکه وتبن، چ بلین! ئەمەش دواى ئەو ماوه كەمەى دەرچوونى كتيبه كەى رۆژنامه وانى ئەمەريكايى (گلن كۆسلەر) دیت، بە نيوى (ئافره تى نهینى: كۆندوليزا رايىس و داهينانى ميراتى بۆش)، كە ئەو دەخاتە روو بەوہى رايىس هاوپرەگە زبازە و لەگەل برادەريكى كچى دەژى بەناوى (ريندى بين) و رۆژنامەى «مەعاريف» باس لەو دەكات كە هەوالەكەى نيو ئەو كتيبه، پەشوكاوى بۆ گەلانى ئەمەريكا دروست نەكرد، چونكە پيشتريش ئەو پرۆپاگەندانە لە ئارادا بوون.

وەزير و سكرتيرەكانيان

«جۆن ميجەر» ى سەرەك وەزيرانى پيشووى بەريتانيا، پالەوانىيەتپيه كى لەو بابەتەى هەيه، كاتيک مومارەسەى سىكسى هەبوو لەگەل وەزيرى تەندروستى كابينەكەى (ئەدوينا كارى)، كە نزيكەى چوار سأل مەشوقىكى بەنازى ميجەر بوو.

سەرەك وەزيرانى پيشوو و ئىستاي ئيتالياش (سئيلفيو بيلرسكوڤنى) پەيمانى دايە هاوولاتپيان و راگەياندن، كە واز لە مومارەسەى سىكس بهينيت، لەماوہى پيش هەلمەتەكانى هەلبژاردنى پەرلەمانى ئەو ولاتە.

وەزيرى پيشووى نيۆهخۆى بەريتانيا (دايفيد بلانكيت) يەككە بوو لەوانەى كە بوو قوربانى پەيوەنديه سىكسىيه كەى لەگەل بلاوكەرەو بەناوبانگەكەى كتيب لە بەريتانيا خاتوو (كىمپرلى كوڤن) و دواى ئاشكرا بوونى ئەو پەيوەنديه، ناچار بوو دەست لە پۆستەكەى بكشينيتهوه.

لەم دوايانەش، سەرۆكى پيشووى بانكى ناوهندى جيهانى «پۆل ولفويتز»، كە پيشتر يەككە لە ئەندازيارەكانى شەرى ئازادکردنى عىراق بوو، بەهوى ئەو پەيوەنديه ناشەرعيه كە لەگەل يەككە لە فەرمانبەرانى بانكەكە هەيبوو و بەهۆيهوه، مووچەيه كى خەيالى بۆ برييووهوه، ناچار بوو واز لە پۆستەكەى بهينيت.

چيرۆكى ژنه هونەرمنده عيراقيهكە

سەماكارىكى عىراقى، كە ئىستا خاوەنى يانەيه كى شەوانەيه لە پايتەختى بەريتانيا، باس لە پەيوەنديه

هەرزەكار، دەكریت. بەلام ئەوہى لە ولاتانى رۆژئاوا بەدى دەكریت، راگەياندن دەچپتە نيو هەموو وردەكارىيه كانى ژيانى ئەو بەرپرسانە، بەدەر لەوہى لە چ پۆستىك بن، بيانووى ئاسايشى نەتەوہى و هيلى سووريش، شتيكن بى مانا، وەكو ئەوہى كە لە رۆژەلاتى ناوين دەهينريتهوه. بۆ نموونە: پيش ئەوہى هيلارى بزانيت كلينتونى سەرۆكى مېرد چى كردوو، لەسەر لاپەرەكانى رۆژنامە و شاشەكانى تەلەفزيون، هەموو نامە و ماچ و چرپەكان نيشان دران. ئەنگيلا مېركى راويژكارى ئەلمانيا، لە پشووئەكدا بە رووتى پياسەى لەسەر قەراخى دەريايەك كرد، بۆ بەيانى رۆژنامەيه كى بەريتانى، وپنەكانى بە دنيا نيشان دا. ياخود كورپى شاي هۆلەندا لەگەل مەشوقەكەى لە سەيرانگايەكى تايپەتەى بنەمالەكەى، ماچى دەگۆرپيهوه، بەيانىيەكەى وپنەكەى لاپەرەى سەرەكى رۆژنامەكانى گرتبوو.

ژيانى سەرركردەكانى رۆژەلاتى ناوہرپاست، بەهوى ديوار و شوورە بەرزەكان و قەلا سەختەكان و كامپرا زۆرەكان و بەرپەستەكان، نەك تەنانەت لە چاوى كامپرا و راگەياندن دوورە، بەلكو گەر هاوولاتپيه كى گەشتيار، يا نامۆ لە نزيك كۆشك و تەلارەكانيان بيهويت وپنەيه كى يادگارى بگريت، ئەگەر ژيانى سەلامەت بىت، ئەوا نيعمەتپيكە پاسەوانەكان پينان بەخشيوه، كە نەيانخستۆتە كونجى زيندانەكان.

ئەمە وای كردوو، كە ئەو سەرکردانە، زۆر بە دەگمەن، كارە تايپەتەكانى ژيانيان والابيت بەرانبەر هاوولاتپيه كانيان، نەخاسمە زانيارى ژوورەكانى نووستن و راباردنيان، كە هەميشە لەويوه برپارى سياسى تيدا دەردەچپت.

ليفنى و رايىس

رۆژنامەى «مەعاريف» ى ئيسرائيلى لە يەككە لە ژمارەكانى ئەمدواييه، باس لە پەيوەنديه كى گەرمى نيوان وەزيرى دەرەوہى ولاتەكەى (تسيبى ليفنى) و (كۆندوليزا رايىس) وەزيرى دەرەوہى ئەمەريكا دەكات، بەتايپەتەى دواى ئەو كۆنگرە رۆژنامەوانىيەى پيكەوه دايان، كە وەكوو ئەوہى هەردووكان پيكەوه پيشتر



ئەوکاتەى ھیزەکانى ئەمەرىكا، دەستیان بەسەر لیژنەى ئۆلۆمپى عىراقیدا گرت، که عودەى سەرۆکى بووه، نامەیهکیان دۆزیتەوه، که له بهرپۆه بهرى یهکیک له یانه شهوانهکانى لوبنانهوه بۆى هاتووه، که ناوهپۆکهکهى باس لهوه دهکات، کۆمهلیک ئافرهتى چىکى بهرپۆهن بۆ کۆشکهکهى، که وینهى سۆزانیهکانیش لهگهلى هاوپیچ کرا بوو.

له سالى 2008 وهزیری دهرهوهى فنلاند (ئیلکا کانیرفا) ناچار بوو دهست لهکار بکشیتتهوه، دواى ئەوهى نامه ورۆژینه رهکانى بۆ سهماکارى ورۆژینه ر (یوهانا تۆکینن) کهوتنه بهردهستى راگه یاندنهکان و بلاوکرا نهوه، له ناوهپۆکى یهکیک لهو نامانه (که نزیکهى 200 نامه دهبوون) کانیرفا دنووسیت «پهنجه پیاخشانده له یانهیهکی شهوانه چ ههستیکت لا دروست دهکات؟»

پاشا و مهشوقهکانیان

له ههموو سهردهمهکاندا، سهروک و پاشاکان ههیشه یار و کچی جوانیان ههبووه و لهگهلیان رایانباردووه، تهنانهت هیندیکیان غولامیان ههبووه و کارى نیربازیشیان لهگهلى کردوون، نهخاسمه له سهردهمى عهباسى و ئوممهوى. بۆ نمونه: له سهردهى حهقهدهمهدا لویسى پانزههم پهیوهندییهکی ناشهرعى لهگهلى خاتوو (بۆمبادۆ) دا ههبووه. جاک شیراک یهکیک بووه لهو سهروکانهى که بهوه ناسراوه، ئارهزویهکی بیسنورى ههبووه بۆ رهگهزى مینه. پیش ئهویش (فرانسۆ میتران) ی کۆمهلیک پهیوهندى ههبووه، یهکیک لهو ئافرهتانه (ئان بێنجۆت) بووه، که مندالیکی (زۆل)یشیان لى کهوتۆتهوه، به نیوى (مازارین)، ئەو منداله که له سالى 1974 له دایکبوو، تا سالى 1994 شاراوه بوو له بهردهم ماسمیدیای ولات.

فیدل کاسترۆی سهروکی پیشووی کوبا، کچی ناشهرعى له پهیوهندییهکهى لهگهلى خاتوو (ناتى ریفیلتا) خستهوه، که لهسالى 1993 رایکرده ولاته یهکگرتووهکانى ئەمەریکا و بووه دهنگیکى رهخنهگر له دهسهلاتى دیکتاتوریهانى باوکى.



پیشووهکهى دهکات لهگهلى کورپی سهروکی پیشووی عىراق (عودهى)، که لهو رییهوه کۆمهلیک نهینى وردى ژيانى ئەو بهرپرسهى بۆ ئاشکرا بوو، عودهى که ههفتانه ئاههنگیکى شهوانهى بۆ سهماکاره عىراقى و عهربهکان ساز دهکرد، دهلالیکى تايبهتى ههبوو بۆ ئەو بابته ههلى دهبژاردن.

یهکیک له ئارهزووهکانى عودهى ئەوه بووه، که ههه کاتیک به ریگایهکدا رویشتیبت، یا له بازار سوپابیتتهوه، یا بهشدارى ئاههنگیکى کردبیت و ئافرهتیکى جوانى لى بهدى کردبیت و بهدلى بوویت، ئەوا پیاوهکانى خۆى تیگه یاندووه که بۆى برقیینن و پاشان کارى سیکسى لهگهلى کردووه، یهکیک لهوانهى کهوتۆته بهر ددانى تیژى عودهى، بیژه جوانهکهى تهلهفزیۆنى (الشباب) بووه (م.م).



تیوه گلاون که له نیویان (٢) دادوهر و (٣) له پیاوانی کۆشک ده بینریت، که دهنگ و رهنگیان له سیدییه کی کۆمپیوتهریدا ههیه .

* سه رچاوه کان

- مالبه پری ئیلاف elaph.com
- مالبه پری حه یاتی له ندهنی alhayat.com
- مالبه پری شه رقولئه وسه ت



دۆن گوان له سیاسه تدا

سه روکی فه نزویلا (هۆگۆ شافیژ) په یوه ندییه کی سیکی له گه ل کچه نووسه ری گه نج (هیرما مارکسمان) هه بوو، که نزیکه ی تۆ سالی خایاند، سه روکی پیشووی ئه رژه نتینیش (کارلۆس مونعیم) به (دۆن گوان) ده ناسرا، به هۆی حه زی له راده به ده ری بۆ ره گه زه نه رمه که، سه ره وه ختی کلینتۆن (سه روکی پیشووی ئه مه ریکا) حاکی ویلایه تی (ئه رکه نساس) بوو، دوو ئافره ت به تۆمه تی ته حه روشی سیکی داوایان له سه ر به رز کرده وه .

به لām ئه و تۆمه ته ی هینده ی نه مابوو له کۆشکی سپی وه ده ری بنیت، سکانداله که ی بوو له گه ل (مۆنیکا لوینسکی)، پیش ئه ویش سه روک (تۆماس جیفرسون) ییش پینچ مندالی له یاره ئه سمه ره که ی (سالی هیمنجس) هه بوو و (جۆن کینیدی) ش په یوه ندییه کی به تینی له گه ل هونه رمه ندی به ناوبانگی هۆلیۆد (مارلین مۆرۆ) هه بوو.

(ئه دۆلف هیتلەر) په یوه ندییه کی سیکی له گه ل (ئیقا براون) کویانی ده کرده وه، دوی خۆکوشتنی یاره پیشووه که ی تری (جیلۆ راوبال) له سالی ١٩٣١، له و سالانه ش جیژوانی سیکی تریشی له گه ل ئافره تی تر ریکخستوو، که یه کیک له وانه کچه هونه رمه ند (ریناتی مۆلەر) بووه که له ته مه نیکی زوووه خۆی کوشتوه .

(یاسر عه ره فات) پیش ئه وه ی (سوها عه ره فات) به ییدیت و به فره می ببیته ژنی، پیشتر په یوه ندییه کی سروه تی سیکی کۆیکردونه ته وه .

ده ستگیرکردنی دادوهره سیکیسبازه کان

له مدواییه له ولاتی مه غریب، سکاندالی «روقیه ئه بو عالی» هه لایه کی مه زنی نایه وه، کاتیک ئه و کچه وینه ی ئه و به رپرسه دادوهرییه نه (دادوهره کان و پیاوانی کۆشک) ی گرتوو، کاتیک له باوه شی حه زه کانیا ن به تال کردۆته وه . دوی ئاشکرا بوونی ئه و فه زیحه ته، داواکاری گشتی له شاری (فاس) لایه نی په یوه نیدیاری ته کلیف کردوو، به ئاماده کردنی ریپۆرتیک له و باره یه وه . له ریپۆرتیه که دا (١١) که س